

Ikääntyminen yhdistää Euroopan reuna-alueita

Maaseudun ikäihmisten arki Euroopan reunamailla on karua ja yllättävän samanlaista: nuoret muuttavat pois, ja palvelut uhkaavat karata keskuksiin. Kuitenkin suuri osa ikäihmisistä haluaisi elää kotikonnuillaan. Miten tämä onnistuu?

Maaseudun ikäihmisten arkea pohtivat yhteisessä EU-hankkeessa Grönlanti, Pohjois-Irlanti, Ruotsi, Skotlanti ja Suomesta Pielisen Karjala.

Skotit pohtivat paikan merkitystä ikäihmiselle. Onko sillä merkitystä, että ikkunasta aukeaa aamulla vanha tuttu maisema? Ja miten sieltä kotoa pääsee liikkumaan keskustaan? Liikkuvatko ikäihmiset vai palvelut? Välimatkat vaihtelevat: Grönlannissa matka seuraavaan kylään saattaa kestää viikon – hyvällä kelillä.

Ikäihmisten kotona asumisen tukemisessa on kyse myös maaseudun elinvoimaisuudesta. Samalla kun ikäihmiset saavat nykyistä paremmin apua ja tukea, koko kylä voi saada piristysruiskeen. Ikäihmiset ja heidän asuinyhteisönsä viritävät uutta toimintaa, yhteistyötä ja palveluita.

Skotlannissa luotetaan vapaaehtoistyöhön

Skotlannin maaseudulla järjestetään ruokapalvelua, lounaskerhoja ja pyöritetään ystäväpiirejä osin vapaaehtoistyöllä, osin palkatun henkilökunnan avulla. Vireyttä kyläyhteisöihin tuovat osuuskuntien ja sosiaalisten yritysten uudet toiminnot ja vertaistuki. Maaseutua elvytetään myös innostamalla nuoria perheitä hankkimaan sieltä kakkosasuuntoja.

Vapaaehtoistyön aikapankin jäsenet osallistuvat yhteisön elämään tekemällä taitojensa ja aikavarojensa mukaista vapaaehtoistyötä. Yksi tunti vapaaehtoistyötä tuottaa yhden pisteen. Kertyneet pisteet voi vaihtaa tarvitsemaansa työhön tai tehtävään. Tunnin tapiseerauksella voi ansaita vaikkapa jooga-tunnin. Ansaitsemansa tunnit voi myös lahjoittaa esimerkiksi apua tarvitsevalle omaiselleen.

Vapaaehtoistyön keskus haastattelee ja rekrytoi vapaaehtoiset. Se hoitaa käytännön järjestelyt, vakuutukset ja kirjanpidon. Skotlannin aikapankissa on noin 500 jäsentä. Tällä tavalla voi auttaa toista, saada itse apua ja mielekästä tekemistä, tutustua ihmisiin ja oppia uusia asioita.

Sopisiko aikapankki Suomeen? Meillä törmätään helposti verotuksen, sosiaaliturvan ja vapaaehtoistyön yhteensovituksen ongelmiin.

Belfastin vanhukset mielenosoitusmarssilla

Pohjois-Irlannissa käydään kovaa kampanjointia ikäihmisten hyvinvoinnin puolesta. Viime joulukuussa järjestettiin mielenosoitus, jossa vaadittiin ikäihmisille parempia elämisen ehtoja. Huolenaiheena olivat kohonneet elinkustannukset. Monet vanhukset joutuivat talvella valitsemaan syömisen ja lämmityksen välillä, molempiin kun eivät rahat riittäneet.

Ratkaisuiksi Pohjois-Irlannissa toivotaan sosiaalisia yrityksiä ja lisää pyörillä kulkevia palveluita. Paljon uskotaan myös ikäihmisten omaan aktiivisuuteen, niin vapaaehtoistyöntekijöinä kuin sosiaalisten yritysten toimijoinakin.

Puolentoista miljoonan asukkaan Pohjois-Irlannissa toimii yli 1 200 ikäihmisten ryhmää. Ne tuovat ikäihmisten ääntä kuuluviin, vaikuttavat politiikkaan ja suunnittelevat ja arvioivat palveluita. He saavat järjestöiltään tukea ja koulutusta muun muassa siitä, miten ikäihmisten ääni ja viesti saadaan perille. Neuvontaa annetaan tiedotteen kirjoittamisesta banderollien tekemiseen.

Viime vuoden lopulla Dame **Joan Harbison**, 75, nimettiin Pohjois-Irlannin ensimmäiseksi vanhusvaltuutetuksi. Nimitys on osa Pohjois-Irlannin hallituksen ikäpolitiikkaa. Dame Joanin tehtävänä ei ole pelkästään tuoda esille ikäihmisten ongelmia ja vaikeuksia, vaan hän toimii myös hallituksen neuvonantajana ja tekee laki- ja kehittämissesityksiä. Hän on koulutukseltaan opettaja ja ollut ikänsä kiinnostunut ihmisoikeuskysymyksistä.

Pohjoisirlantilaiseen ikäpolitiikkaan on saatua mukaan myös **prinssi Charles**. Hän perusti 50-vuotispäivänsä kunniaksi *Prime*-säätion, joka tukee yli 50-vuotiaita työllistymään uudelleen. Erityisesti heitä kannustetaan yrittäjyyteen. ●

kuva: Arja Jämsen

kuva: Marja-Liisa Komulaisen kuva-arkisto

Pohjois-Irlannin ensimmäinen vanhusvaltuutettu Dame Joan Harbison on ikäihmisten aktiivinen puolestapuhuja.

Lisätietoja:
Skotlannin aikapankki www.vds.org.uk
Older People for Older People -hanke www.o4os.eu

Kirjoittaja : Arja Jämsen
Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
Arja Jämsen osallistuu Older People for Older People -hankkeeseen, jota rahoittaa EU:n Pohjoisen Periferian rahasto. Suomen osahanketta hallinnoi Pielisen Karjalan kehityskeskus Pikes Oy. Muut osallistujat ovat Skotlanti, Pohjois-Irlanti, Ruotsi ja Grönlanti. Suomesta Kainuun maakunta -kuntayhtymä osallistuu hankkeeseen tarkkailijana.